ECLI:LV:VRT:2020:1127.C71247520.3.S
C71247520
Lietas arhīva Nr. C-2475-20/26

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Gulbenē 2020.gada 27.novembrī

Vidzemes rajona tiesa:
tiesnese G.Širaka,
izskatīja rakstveida procesā civillietu /pers.P/ prasībā pret /pers A./ vienkāršotajā procedūrā par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

/pers.P/ (turpmāk prasītājs) cēlis prasību Vidzemes rajona tiesā pret /pers.A/ (turpmāk atbildētājs) par uzturlīdzekļu piedziņu.

Pamatojoties uz Civillikuma 179.pantu, prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus ne mazāk kā 129,00 EUR apmērā ik mēnesi, sākot no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas tiesā līdz laikam, kamēr prasītājs turpina mācības Smiltenes tehnikumā dienas nodaļā un nevar sevi apgādāt.

Prasītājs norādījis, ka vecāki kopš 2002.gada 2.aprīļa kopā nedzīvo un atbildētājs prasītājam uzturlīdzekļus labprātīgi nenodrošina. Līdz prasītāja pilngadībai uzturlīdzekļi tika maksāti ar spriedumu mātei /pers. B/ 30% no valstī noteiktās minimālās algas līdz prasītāja pilngadībai, t.i., līdz 2019.gada 26.martam. Pēc prasītāja pilngadības sasniegšanas atbildētājs turpināja uzturlīdzekļus maksāt vēl līdz 2020.gada janvārim (ieskaitot).

Atbildētājam ir zināms, ka prasītājs mācās klātienē (dienas nodaļā) Smiltenes tehnikumā 3.kursā profesionālās vidējās izglītības "Autotransports" programmā, jāmācās līdz 2021.gada vasarai. Tā kā prasītājs mācās dienas nodaļā, tad nav iespējams mācības savienot ar darbu. Prasītājs saņem stipendiju vidēji 60,00 EUR mēnesī, vasarās prasītājs strādā. Līdzekļu prasītāja uzturam un ikdienas vajadzībām nepietiek, prasītājs dzīvo pie mammas un viņa prasītāju faktiski uztur. Prasītājs uzskata, ka atbildētājam jāpiedalās prasītāja uzturēšanā.

Prasītājs norāda, ka atbildētājs ir fiziski vesels un strādā savā saimniecībā, un gūst regulārus ienākumus, tāpēc prasītājs uzskata, ka katrs vecāks viņa uzturēšanai varētu novirzīt vismaz tādu summu mēnesī kā likumā paredzēts nepilngadīga bērna uzturam, t.i., vismaz 129,00 EUR mēnesī.

Tiesā 2020.gada 15.jūlijā saņemti atbildētāja paskaidrojumi par prasību.

Atbildētājs prasību atzīst daļēji, t.i., atzīst prasības pieteikumu daļā par uzturlīdzekļu piedziņu prasītāja uzturam 30% apmērā no Ministru kabineta valstī noteiktās minimālās mēneša algas ik mēnesi, t.i., 129,00 EUR apmērā. Norāda, ka prasītājs ir ticis informēts par to, ka no 2020.gada sākuma finansu iespējas nav ļāvušas veikt labprātīgu uzturlīdzekļu izmaksu. Atbildētājs prasītāju informējis, ka nokavēto uzturlīdzekļu maksājumus atbildētājs veiks 2020.gada rudenī, kad rastos papildus līdzekļi. Atbildētāja apgādībā bez prasītāja ir vēl trīs nepilngadīgi bērni. Atbildētājs uzskata, ka prasītājs nav ievērojis Civillikuma 1.panta labas ticības principu, jo, apzinoties atbildētāja finansiālo stāvokli un esot informēts par uzturlīdzekļu izmaksas aizkavējumu, cēlis prasību tiesā, radot papildus izdevumus atbildētājam. Papildus norādījis, ka uz atbildētāja vārda nav reģistrētu nekustamo īpašumu, traktortehnikas. Uz atbildētāja vārda reģistrētā automašīna ir noņemta no uzskaites un nodota metāllūžņos, bet nav veikta norakstīšana CSDD. Atbildētāja galvenais ienākumu avots ir algots darbs zemnieku saimniecībā WERT, kā arī neregulāri ienākumi no zemessardzes, veicot dienesta pienākumus. Atbildētājs neatzīst prasītāja norādītos piedzenamos izdevumus, kas saistīti ar prasības sagatavošanu pie advokāta 90,00 EUR, atbildētājs minētos izdevumus uzskata par nepamatotiem un noraidāmiem. Atbildētājs lūdz tiesai uzlikt par pienākumu prasītājam iesniegt izziņu un sekmju izrakstu no mācību iestādes katra mācību semestra beigās līdz mācību iestādes absolvēšanai.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, prasībā izklāstītos argumentus, paskaidrojumā norādītos apstākļus, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

No lietas materiāliem izriet, ka 2001.gada 26.martā dzimušā /pers.P/ vecāki ir /pers. B/ un /pers.A/, ko apliecina dzimšanas apliecības /apliecības numurs/ kopija (lietas 8.lapa).

Ar lietā iesniegto Smiltenes tehnikuma 2020.gada 3.jūnija izziņu Nr.84 (lietas 10.lapa), pierādīts, ka prasītājs /pers. P/ 2019./2020.m.g. mācās Smiltenes tehnikumā 3.kursā izglītības programmā ,,Autotransports" ar iegūstamo profesionālo kvalifikāciju ,,Automehāniķis" pilna laika klātienē.

Prasītājs lūdzis piedzīt uzturlīdzekļus savam uzturam 129 EUR apmērā, atbildētājs nav apstrīdējis prasītāja pieprasīto uzturlīdzekļu apmēru, taču norādījis uz apstākļiem, kas aizkavējuši uzturlīdzekļu maksājumus, par ko arī informējis prasītāju.

Civillikuma 179.panta pirmā daļa noteic, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa. Tiesa atzīst, ka vadoties no šīs likuma normas, bērna uzturēšanas pienākums neizbeidzas ar bērna pilngadības iestāšanos, ja objektīvu iemeslu dēļ viņš nevar pats sevi apgādāt.

Jēdziens bērna uzturēšana saistīts ar Civillikuma 177.panta ceturtajā daļā paredzētajiem kritērijiem, kas ņemami vērā, nosakot uzturlīdzekļu apmēru. Minētā kontekstā, nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesai ir jāizvērtē bērna vajadzības, abu vecāku mantas stāvoklis un spēja bērna uzturam nepieciešamo summu maksāt, kā arī jāsadala nepieciešamā uzturlīdzekļu summa proporcionāli katra vecāka mantiskajam stāvoklim un ieguldījumam bērna uzturēšanā (sk. Senāta 2012.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-1068, 2012.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr.SKC- 1024, 2012.gada 25.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-139).

Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka Civillikuma 179.panta pirmās daļas piemērošana ir saistāma ne vien ar apstākļiem par vecāku spējām veikt savu pienākumu bērna uzturēšanā, bet arī ar bērnam nepieciešamo izdevumu apmēru, kas mainās mainoties bērna vecumam (sk. Senāta 2013.gada 20.augusta spriedumu lietā Nr.SKC-1852/2013). Likumdevējs nav noteicis pilngadīga bērna uzturam nepieciešamo minimumu.

Pienākumu dot pilngadīgajam bērnam uzturu samērā ar vecāku spējām un mantas stāvokli, tiesa vērtē uz lietas izskatīšanas brīdi, pamatojoties uz lietā esošajiem pierādījumiem par vecāku ienākumiem un mantisko stāvokli.

Prasītājs nav norādījis nepieciešamo izdevumu aprēķinu prasības pieteikumā, taču lūdz piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus no prasības iesniegšanas dienas, katru mēnesi 30% no valstī noteiktās minimālās algas, bet ne mazāk kā 129,00 EUR mēnesī, līdz brīdim, kamēr prasītājs turpina mācības dienas nodaļā un nevar sevi apgādāt.

Tiesa atzīst, ka prasītāja norādītais uzturlīdzekļu apmērs mēnesī ir samērīgs.

Tiesa, lemjot jautājumu par piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, vērtē, ievērojot samērīguma principu, samērojot cik daudz naudas līdzekļi nepieciešami bērna aprūpei un kā tie sadalāmi starp vecākiem, ņemot vērā vecāku mantisko stāvokli.

Lietā nav pierādījumu, ka prasītājam, mācoties Smiltenes tehnikumā klātienē, vienlaicīgi būtu iespējams strādāt un gūt ienākumus.

Atbildētājs paskaidrojumā norādījis, ka atzīst prasību daļā par uzturlīdzekļu piedziņu prasītāja uzturam 30% apmērā no Ministru kabineta valstī noteiktās minimālās mēneša algas ik mēnesi, t.i., 129,00 EUR apmērā. Atbildētājs norādījis, ka strādā zemnieku saimniecībā WERT, taču nav norādījis savu ikmēneša ienākumu apmēru.

Atbildētājs norādījis, ka viņam nepieder nekustamie, ko pierāda atbildētāja ieniegtā Valsts zemes dienesta 07.07.2020. izziņa Nr.9-01/935829-1/1 (lietas 36.lapa), norādījis, ka nepieder traktortehnika un tās piekabes, ko pierāda ar iesniegto Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras 08.07.2020. Nr.2020/VTUA1-6d/870 izziņu (lietas 35.lapa).

Citi pierādījumi par atbildētāja mantu vai ienākumiem lietas materiālos neatrodas.

Tiesa neapšauba to, ka prasītājam nav iespēju, mācoties klātienē, sevi nodrošināt un ir nepieciešami līdzekļi, un prasītāja prasītā minimālā naudas summa mēneša laikā atzīstama par nepieciešamu ikdienas vajadzību nodrošināšanai, un tiesa atzīst, ka ar tiesas spriedumu nosakāmais uzturlīdzekļu apmērs ir cieši saistīts ar katra vecāka maksātspēju un objektīvu nepieciešamību.

Atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumu Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" 2.punktu un 2.2.apakšpunktu, katra vecāka pienākums ir katru mēnesi nodrošināt saviem bērniem minimālos uzturlīdzekļus bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai- 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumiem Nr.656 „Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu" 2.punktu, minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 430 EUR. Tā kā prasītājs ir sasniedzis astoņpadsmit gadu vecumu, minimālais uzturlīdzekļu apmērs bērnam, un konkrētajā gadījumā tiesa atzīst, tas ir attiecināms arī uz izskatāmo lietu, ir 129 EUR.

Bez tam, tiesa atzīst, ka ņemot vērā prasītāja paša gūtos ienākumus – stipendiju vidēji 60 EUR apmērā, lietā iesniegtos pierādījumus, tiesa atzīst par taisnīgu un samērīgu atbildētāja materiālajam stāvoklim, no atbildētāja piedzīt uzturlīdzekļus pilngadīgā dēla uzturam 129 EUR ik mēnesi, kas, tiesas ieskatā, ir samērīgi dēla uzturēšanas ikmēneša izdevumiem.

Vienlaicīgi tiesa vērš atbildētāja uzmanību, ka katra vecāka pienākums ir pielikt maksimālas pūles, lai uzturētu bērnu ar visiem pieejamajiem līdzekļiem, novirzot šim mērķim naudas līdzekļus, arī ierobežojot personiskās vajadzības.

Tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļi piedzenami no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas tiesā, t.i., no 2020.gada 29.jūnija, jo ar prasības celšanas dienu prasītājs uzsāka īstenot savu aizskarto interešu aizsardzību tiesā. Minētais atbilst arī tiesu praksei (Augstākās tiesas Senāta 2010. gada 27.janvāra spriedums lietā Nr. SKC- 254). Uzturlīdzekļi piedzenami līdz brīdim, kad prasītājs turpina studijas vispārējās, profesionālās izglītības iestādēs vai augstskolās dienas nodaļā (pilna laika klātienē), bet ne ilgāk kā līdz prasītāja 24 gadiem, ņemot vērā atbildētāja labprātīgi veiktos maksājumus, ja tādi pastāv.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 203.panta ceturto daļu, ja pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies spriedums, ar kuru no atbildētāja piespriesti uzturlīdzekļi, mainās apstākļi, kas ietekmē maksājumu apmēra vai ilguma noteikšanu, katra puse ir tiesīga, iesniedzot jaunu prasību, prasīt maksājumu apmēra vai termiņa grozīšanu.

Minētā Civilprocesa likuma norma attiecināma arī uz apstākli, ja prasītājs paralēli mācībām strādās un gūs ienākumus, tad atbildētājam būs tiesības celt tiesā prasību par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu vai atbrīvošanu no uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta pirmajai daļai, tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu, no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos atbrīvoti prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punktu, prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu. Maksājumu kopsumma par vienu gadu konkrētajā lietā ir 1548 EUR (129 euro x12 mēneši).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktu, valsts nodeva līdz 2134 euro ir 15 procenti no prasības summas, bet ne mazāk par 70 EUR, t.i., (1548,00 x15%=232,20 euro).

Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punkts noteic, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu, izsniegšanu un tulkošanu saistītie izdevumi.

No lietas materiāliem redzams, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu šajā lietā kopsummā ir 2,95 EUR, kas piedzenami no atbildētāja valsts labā.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Savukārt Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkts nosaka, ka ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir atlīdzināmi šādos apmēros, izdevumi advokāta palīdzības samaksai, atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 EUR- to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas.

Lietā prasītājs iesniedzis zvērināta advokāta kvīti (lietas 7.lapa) par 90 EUR samaksu par prasības pieteikuma sagatavošanu. Tiesa atzīst, ka no atbildētāja par labu prasītājam ir piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai 19,35 EUR apmērā, vadoties no Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1punkta a) apakšpunkta un ceturtās daļas. Nosakot atlīdzināmo apmēru no ikmēneša piedzītās maksājumu summas, t.i., 129 euro x 30 % = 38,70 euro un aprēķinot 50 procentus no šīs summas piedzenamā summa sastāda 19,35 EUR.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] panta nosacījumiem, atbildētājam nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Likuma „Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums" 21.panta otrā daļa nosaka, ka tiesa, izskatot civillietas un lemjot par sprieduma labprātīgas izpildes termiņu, saskaņā ar civilprocesa likuma 204.[1] pantu, var to noteikt ne garāku par 60 dienām, izņemot gadījumus, kad spriedums izpildāms nekavējoties.

Pamatojoties uz minēto, atbildētājam nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu- 60 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz minēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta pirmo daļu, 8.panta pirmo daļu, 92.-97.pantu, 187.panta otro daļu, 189.-193.pantu un likuma ,,Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums" 21.panta otro daļu, tiesa

nosprieda:

prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers.A/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. P/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus 129 EUR (viens simts divdesmit deviņi euro) ik mēnesi, sākot no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas tiesā- 2020.gada 29.jūnija līdz brīdim, kad /pers. P/ turpina studijas vispārējās, profesionālās izglītības iestādēs vai augstskolās dienas nodaļā (pilna laika klātienē), bet ne ilgāk kā līdz /pers. P/, personas kods /personas kods/, 24 gadu vecumam.

Uzturlīdzekļu samaksa veicama /pers. P/, personas kods /personas kods/, kontā /nr./, Parex Banka.

Piedzīt valsts labā no /pers.A./, personas kods /personas kods/, valsts nodevu 232,20 EUR (divi simti trīsdesmit divi euro 20 centi), kas jāiemaksā šādā kontā: Valsts kase, NMR 90000050138, konts LV55TREL1060190911200, BIC kods TRELLV22.

Piedzīt no /pers.A/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. P/, personas kods /personas kods/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus- izdevumus advokāta samaksai 19,35 EUR (deviņpadsmit euro 35 centi) apmērā.

Piedzīt no /pers.A./, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,95 EUR (divi euro 95 centi), kas jāiemaksā šādā kontā: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods: TRELLV22, konta Nr./konta numurs/, ekonomiskās klasifikācijas kods 21499.

Spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei atbildētājam noteikt termiņu 60 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Kvītis par valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu obligāti pēc maksājuma veikšanas nekavējoties jāiesniedz Vidzemes rajona tiesas Gulbenē kancelejā.

Uzlikt par pienākumu /pers. P/, personas kods /personas kods/, iesniegt /pers.A/, personas kods /personas kods/ izziņu un sekmju izrakstu no mācību iestādes katra mācību semestra beigās līdz mācību iestādes absolvēšanai.

Spriedumu var pārsūdzēt Vidzemes apgabaltiesā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Vidzemes rajona tiesā.

Spriedums sagatavots un pieejams tiesas Vidzemes rajona tiesas kancelejā Gulbenē no 2020.gada 27.novembra.

Tiesnese G.Širaka